

Rzeczypospolitej dali, **praeiudicium** iakiego prawu Naszemu nie uczynili, opowiadamy się i protestujemy się na ten czas przed Waszmościami pany radami Naszemi i posłami ziemskimi koronnymi obojga narodu tak polskiego, iako litewskiego, iż iakośmy przedtem niwczym prawa swego, które **privatim iure naturali et quaesito** po Jej Miłości Matce Naszej na przerzeczone imiona mamy, nie ustąpili i w pamięci swej tego żadny mieć nie może, abyśmy kiedy mieli obiecować z takich dóbr onerowanych czwartą część na obronę potoczną Rzeczypospolitej na dalszy czas dawać. Tak i teraz nie z powinności żadnej prawnej, gdyż wedle konstytucyi sejmowych około starych summ słusznie My w tejsze wolności iako i insze obywatele koronni zachowani być mamy, ale względem terażniejszej potrzeby Rzeczypospolitej i dla zgodnych próśb Waszmości wszystkich panów rad i posłów ziemskich, ktoreście w tej mierze do Nas uczynili, tę summę, ktoraby urósć mogła wedla registrów czwartej części prowentow blisko przeszłego sejmku, z takich dóbr onerowanych rozkazaliśmy podskarbiemu koronnemu z prowentow trzech części Naszych cła krakowskiego i poznańskiego do skarbu Rzeczypospolitej **pro hac una vice** oddać^a. Która uczynność Nasza, mamy to pewne uffanie, iż nie telko będzie wszem Waszmościom wdzięczna, ale też postrzegać tego Waszmoście z powinności swej będziecie, aby prawo Nasze, które dostateczne i dosyć warowne iako na stare summy, tak też i na oprawę sławnej pamięci Królowej Jej Miłości Matki Naszej na Mazowszu mamy, **in omnibus punctis et clausulis**, iako komu co należy, niwczym naruszono nie było. A ku lepszemu świadectwu i pamięci rzeczy wyszej napisanych, za wiadomością wszech stanów pieczęć koronną do tego listu kazaliśmy zawiesić i ręką kanclerską podpisać. Działo się na sejmie walnym warszawskim dnia dziesiątego miesiąca lipca roku Pańskiego 1570, panowania Naszego 41°.

VIII. LITTERAE RESTIUM

A. Litterae restium more usitato ad consiliarios et nobilitatem Regni sunt extraditae, quarum primae sequuntur [20 sierpnia 1570 r.]

Zygmunt August etc. Wszem wobec i każdemu z osobna wojewodom, kasztellanom i innym dygnitarzom, kniazom, paniętom, urzędnikom i wszemu rycerstwu Korony Naszej, wojtom, sołtysom, mieszczanom i innym któregokolwiek stanu ludziom, poddanym Naszym imiona i osiadłości iakiekolwiek ziemskie dziedziczne i zastawne mającym i do wyprawy wojennej pospolitej wedle prawa abo zwyczaju Korony Naszej powinni, wiernim Nam miłym, łaskę Naszą Królewską. Wierni Nam, mili! Iż wieści do Nas przychodzą o gotowości nieprzyjaciół Naszych i Korony Naszej, którzy nic inego nie czekają iedno pogody, za którąby na Koronę i państwa Nasze [najazd] uczynić mogli, My z powinności Naszej obmyślając bezpieczeńność poddanych Naszych, za radą panów rad Naszych koronnych tak duchownych iako i świeckich i za zgodnym posłów ziemskich pozwolenim, na tym sejmie walnym koronnym warszawskiem wojenną wyprawę pospolitą uchwaliliśmy i przestrzegając tego, aby nieprzyjaciół Nas niegotowemi nie znalazł, pierwsze wici abo listy Nasze wojenne rozkazaliśmy bez omieszkania wydać. Ktoremi was wszech napominamy i rozkazujemy, abyście konie, zbroje i wszystkie ine rzeczy na wojnę potrzebne w pogotowiu mieli, gdyby tego potrzeba przyszła, a trzecimi wiciami danoby wam znać, na ktoreby miesce i ktorego czasu między tem a drugim przyszłym walnym koronnym sejmie zdałoby się Nam wedle potrzeby was wieść, abyście będąc na wszem gotowi, bez żadnego omieszkania iechać mogli. Wszakóż pod tern czasem póki trzecie wici nie zajdą, sądy mogą być odprawowane. A te pierwsze wici rozkazujemy, aby ieden do drugiego bliższego przesłał, a ostateczny aby ie do starosty, pod ktorego jurysdykcją jest, odesłał, pod srogim karaniem i utraceniem dóbr, aby inaczej nie czynili. Dan w Warszawie dnia 20 miesiąca sierpnia roku Pańskiego MDLXX°, panowania Naszego XLI°. Na własne Króla Jego Miłości rozkazanie.

^a Pisarz pozostawił w rękopisie wolne miejsce, może dla określenia sumy.

B. Secundae restium litterae sequuntur eiusmodi [75 września 1570 r]

Zygmunt August etc. Wszem wobec i każdemu z osobna wojewodom, kasztellanom i innym dygnitarzom, książętom, paniętom, urzędnikom ziemskim i wszystkiemu rycerstwu, wojtom, sołtysom, mieszczanom i innym któregokolwiek stanu poddanym Naszym osiadłości ziemskie dziedziczne i zastawne mającym a ku wojennej pospolitej wyprawie wedle prawa i zwyczaju powinniśmy, wiernym Nam miłym, łaskę Naszą Królewską. Wierni Nam mili! Rozkazaliśmy wam przedtem pierwszymi wiciami, abyście na wojnę przeciwko Naszym i Korony Naszej nieprzyjaciółom gotowi byli, gdyżemy na walnym sejmie wyprawę pospolitą wojenną za radą panów rad Naszych koronnych i zgodnym wszech posłów ziemskich pozwoleniem uchwalili, teraz zaś wedle obyczaju temi wtoremi wiciami wam rozkazujemy, tak chcąc mieć, abyście konie, zbroje i inne rzeczy do wojny potrzebne każdy wedle majątności swej, pogotowiu mieli, iż gdyby wam trzecimi wiciami dano znać na to miejsce gdziebyśmy rozkazali i na czas, który się między terażniejszym a przyszłym sejmem zamyka, abyście się zjachali. Wszakóż tern czasem póki trzecie wici nie przyjdą, sądy mogą być. A te wici wtóre rozkazujemy, aby jeden drugiemu bliższemu przesłał, a ostateczny aby ie staroście miejsca tamtegoż odesłał, pod srogim karanim i utraceniem majątności inaczej abyście nie czynili. Dan w Warszawie dnia XVIII miesiąca września roku Pańskiego 1570, panowania Naszego 41°. Na własne Króla Jego Miłości rozkazanie.